

RAPPORT 674

Archeologienota
Zutendaal, Vonderpark fase III

Nieuwbouw van appartementsblokken

Deel 2: Programma van Maatregelen

Hanne De Langhe, Petra Driesen & Thomas Himpe
November 2018

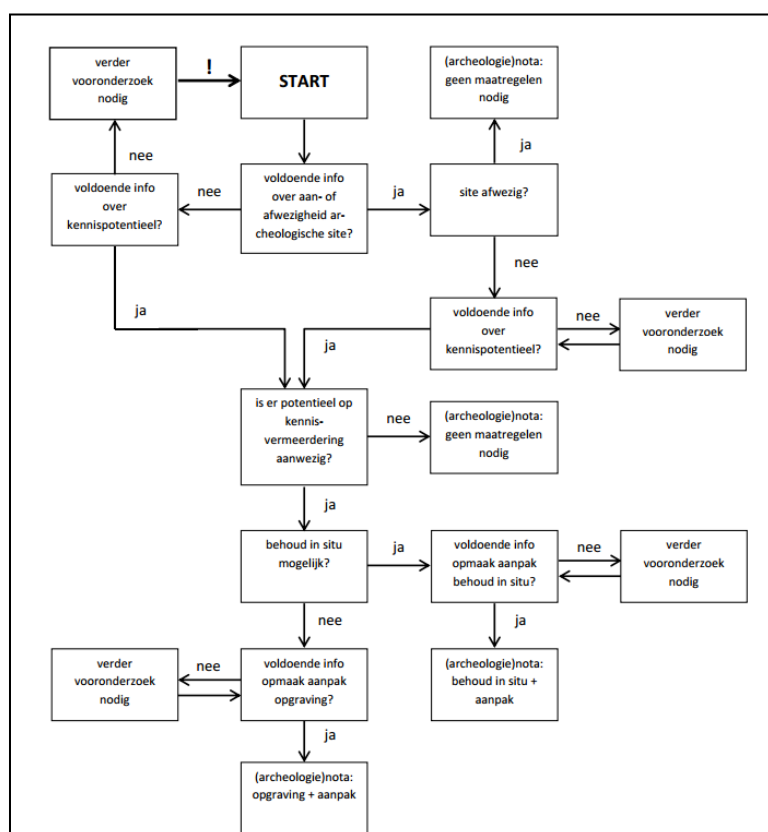

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1. Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden vond er naast een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2018/199) reeds archeologisch onderzoek plaats in de vorm van een proefsleuvenonderzoek op het uiterste zuidelijke terreingedeelte (300 m²). Tijdens dit onderzoek werden geen archeologische vondsten of sporen aangetroffen.

Het huidige bureauonderzoek heeft betrekking op het volledige te ontwikkelen terrein, kadastraal gekend als Zutendaal, Afdeling 2, sectie D, percelen 1045A en 91P. Het totale onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 3547 m².

Hoewel het op basis van het huidige bureauonderzoek en het vroegere proefsleuvenonderzoek niet mogelijk is om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische bodemarchief op het volledige terrein, is het potentieel op kenniswinst bij uitvoer van verder onderzoek gering.

Bijkomend onderzoek wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Afb. 39: Beslissingsboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 2.0, p. 31).

1.2. Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Het onderzoeksgebied ligt op ca. 110 m ten oosten van de Zutendaalbeek op een topografisch gunstige ligging, meer bepaald ter hoogte van drogere gronden op de helling van de beekvallei. Bijgevolg ligt het onderzoeksgebied binnen de gradiëntzone voor het aantreffen van prehistorische (artefacten-)sites.

De bodemkaart geeft echter een OB-bodem weer. Meerdere (sub-)recente verstoringen, ten gevolge van de ingebruikname van het terrein als werfzone, de aanleg van verhardingen, de bouw van woningen en bijgebouwen en de ophogingen van tuinen, hebben naar alle waarschijnlijkheid het archeologisch bodemarchief zodanig verstoord dat prehistorische resten vergraven zijn. In het noorden van het terrein werd dit bevestigd door 2 geregistreerde profielen die volledig verstoord waren of een grindpakket weergaven dat rechtstreeks op de C-horizont rustte. Restanten van een podzolbodem werden niet waargenomen. Archeologisch onderzoek ten zuiden en in het zuiden van het huidige onderzoeksgebied heeft de aanwezigheid van een podzolbodem aangeduid met een bouwvoor van 20 à 25 cm dikte. Indien er sprake is van een podzolbodem met zulke dunne bouwvoor in de rest van het onderzoeksgebied, en deze kans is zeer reëel gezien de bodemkaart podzolbodems rond de

bebouwde kern van Zutendaal weergeeft, zullen de grootschalige (recente) verstoringen het oorspronkelijk bodemprofiel en daarmee ook potentieel aanwezige prehistorische artefactensites effectief vergraven hebben. Bovendien zijn er geen CAI-locaties in de nabije (< 250 m) en wijdere omgeving van het onderzoeksgebied gekend die dateren uit de prehistorie.

De kans op het aantreffen van prehistorische (artefacten-) sites kan bijgevolg als laag worden ingeschat.

De ligging van het terrein binnen de historische kern van Zutendaal, maakt dat het archeologisch potentieel voor het aantreffen van archeologische waarden uit de historische periodes in principe hoger ingeschat kan worden. Het feit dat de cartografische bronnen aangeven dat het terrein reeds bebouwd was vanaf het laatste kwart van de 18de eeuw, bevestigt deze verwachting.

Momenteel is op het terrein echter geen historische bebouwing meer aanwezig. De kans is groot dat resten van de historische bebouwing, die zich in het verleden centraal en in het oosten van het onderzoeksterrein bevond, (deels) vergraven zijn. Op latere kaarten uit de 20ste eeuw is in het oosten van het terrein immers de volledige straatzijde volgebouwd en centraal werd een loods, maar ook vele andere bijgebouwen gebouwd. De 20ste eeuwse loods werd ter hoogte van de voormalige centrale bebouwing gebouwd. Tevens vonden grootschalige ophogingswerken en tuinwerken plaats en werden verhardingen en een werfzone in het projectgebied aangelegd. Verstoringen in het kader van de werfzone reikten zoals reeds vermeld minimaal tot in de C-horizont. Resten van historische bebouwing in het noorden van het terrein werden in het noordelijk profiel niet waargenomen, hetgeen doet vermoeden dat deze vergraven zijn.

Omwille van de grootschalige recente verstoringen, kan de kans op het aantreffen van (proto-) historische sites bijgesteld worden naar laag.

Ook het feit dat op het aanpalend terrein en in het zuiden van het huidige onderzoeksterrein tijdens het proefsleuvenonderzoek in 2010 geen sporen aangetroffen werden en er een podzolbodem met slechts een bouwvoor van slechts 20 à 25 cm dik werd aangetroffen, lijkt erop te wijzen dat de kans op het aantreffen van een bewaard archeologisch bodemarchief op het huidige onderzoeksterrein eerder klein is.

Daarnaast zijn in de nabije omgeving geen CAI-locaties gekend en lijkt de historische bebouwing op alle aanpalende percelen inmiddels verdwenen en vervangen (en mogelijk vergraven) door nieuwbouw.

1.3. Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant op een circa 3547 m² groot terrein aan de Dorpsstraat 12-14 te Zutendaal (prov. Limburg), kadastraal gekend als Zutendaal, Afdeling 2, sectie D, percelen 1045A en 91P, de nieuwbouw van drie appartementsblokken met bijhorende ondergrondse parking en omgevingswerken (*BIJLAGE 5*).

Voorafgaand aan de nieuwbouw van de appartementsblokken, dient de bestaande bebouwing en constructies afgebroken te worden en wordt een aantal bomen gerooid.

Verstoringsdieptes voor de afbraakwerken en het rooien van de bomen kunnen tot 1,5 à 3,5 m diepte gaan, maar zullen vermoedelijk hoofdzakelijk reeds geroerde bodems aansnijden (vnl. voor de afbraakwerken).

De grootste verstoring wordt echter veroorzaakt door de aanleg van een ondergrondse parkeergarage (1628 m²). Hiervoor vinden bodemingrepen plaats tot op een diepte van 3,6 m onder de nulpas (86,10 m TAW) en dieper (ter hoogte van de liftschachten). De kans is reëel dat hier het archeologisch bodemarchief, indien bewaard, aangesneden wordt. Gezien de grootschalige verstoringen op het terrein, lijkt de kans op een intact bewaard bodemarchief echter klein (zie infra).

Buiten de parkeergarage, nl. in het zuiden, westen, centraal en over een kleine oppervlakte in het noorden van het terrein, worden over het algemeen kleinschaligere bodemingrepen verwacht tot op een diepte van ca. 20 cm à 1,60 m onder de nulpas.

In het zuiden van het terrein worden hoofdzakelijk grasperken aangelegd in een zone die momenteel opgehoogd is. Verder worden enkele bomen gerooid en geplant. De kans dat hier het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief vergraven wordt, lijkt kleiner, maar is zeker niet onbestaande.

In het westen wordt een bufferbekken aangelegd tot op ca. 1,60 m diepte. Voor de aanleg van infiltratiekratten centraal op het terrein kunnen bodemingrepen tot ca. 1,50 m diepte verwacht worden. Voor de aanleg van een overloop worden lokaal zelfs bodemingrepen tot 4 m diepte voorzien. Hier is de kans dan ook reëel dat het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief vergraven wordt.

In het noorden van het terrein worden een aantal bomen geplant en niveauverschillen aangelegd ter hoogte van de huidige werfzone. Ook hier kan het aansnijden van een archeologisch bodemarchief, indien dit bewaard is, niet uitgesloten worden.

Gezien minimaal de teelaarde wordt afgegraven over het volledige terrein, is in principe nergens een impact op een potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief uitgesloten indien het bewaard zou zijn.

1.4. Bepaling van maatregelen

Hoewel het bureauonderzoek aantoonde dat er historische bebouwing op het terrein stond, is de kans groot dat (sub-)recente verstoringen het aanwezige archeologische bodemarchief grotendeels aangesneden en verstoord hebben. 300 m² van het terrein ligt in een zone waar geen archeologie te verwachten valt, 1750 m² wordt momenteel ingenomen door een werfzone die minimaal verstoringen in het oorspronkelijk bodemprofiel heeft veroorzaakt tot in de C-horizont. Een zone van ca. 1000 m² wordt ingenomen door bebouwing die deels onderkelderd is. Slechts een zone van ca. 400 m² in het zuiden van het terrein lijkt tot heden relatief onverstoord. In deze laatste zone kan de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologische resten niet gestaafd worden. Het potentieel op kenniswinst lijkt echter vanwege de beperkte oppervlakte van deze zone erg klein. Indien elders nog (diepere) resten van de historische bebouwing aanwezig zouden zijn, is de kans zeer reëel dat het om gefragmenteerde resten / losse vondsten gaat zonder duidelijke context, hetgeen maakt dat het potentieel op kenniswinst hier gering is.

Bovenstaande gegevens, gecombineerd met de eerder geïsoleerde locatie van het projectgebied tussen gebied waar geen archeologie aanwezig is en nieuwbouwwoningen ten noorden en ten zuiden van het terrein, maakt dat vervolgonderzoek hoogstwaarschijnlijk geen kenniswinst zal opleveren. De kosten van zulk onderzoek zouden dan ook niet opwegen tegen de baten. Er wordt daarom geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Een Programma van Maatregelen werd dan ook niet opgemaakt.

De aannemer/uitvoerder van de werken is wel gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS, L. (1977) *Verklarende tekst bij de bodemkaart van België. Kaartblad Zutendaal 78E*, Brussel.

BEERTEN, K. (2005) *Toelichting bij de quartairgeologische kaart. Kaartblad 26 Rekem*. Brussel.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

DE GEYTER, G. (2001) *Toelichting bij de tertiairgeologische kaart. Kaartblad 26 Rekem*. Brussel.

DEEBEN J. & RENSINK E. (2005), Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al. (eds.), De Steentijd van Nederland, *Archeologie* 11/12, 171-199.

FOCKEDEY, L. & SMEETS, M. (2015) *Het archeologisch vooronderzoek aan de Dorpsstraat te Zutendaal. Archeo Rapport 313*.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE), Brussel.

STEEGMANS, J. & DRIESEN, P. (2010) *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem aan de Vondestraat te Zutendaal. Archeologisch onderzoek uitgevoerd in opdracht van LVJ-Architecten*. Aron Rapport 93. Sint-Truiden.

VAN DER VEKEN, B. (2014) *Een archeologische prospectie met ingreep in de bodem. VEC Rapport 30*.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<http://kerknet.be/federatie/6324/content.php?ID=10068>

<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

